

Секція 9. Сучасні психологічні та педагогічні методи викладання

**ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Богиня Лариса Вікторівна

директор навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава, Україна

Горбенко Євгенія Валеріївна

викладач навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян

Полтавський державний медичний університет

м. Полтава, Україна

Доуніверситетський етап навчання іноземних громадян у закладах вищої освіти України передбачає створення спеціальних організаційно-методичних умов для реалізації головної навчальної мети – формування комунікативної компетенції нерідною мовою у соціально-культурній і навчальній сферах спілкування.

Сучасні студенти надають перевагу інтернет-технологіям, спілкуванню у соціальних мережах, тому традиційні форми комунікації для них є малопривабливими, а отже й технології навчання мови зазнають певних змін.

Останніми роками спостерігаємо «споживацьке» ставлення до опанування мови іноземними слухачами на пропедевтичному етапі навчання, коли основною метою вони вважають розуміння мови на побутовому рівні, а спілкування у соціумі обмежено потребами звернутися до носіїв мови у транспорті, міграційній службі, лікарні тощо.

Пошук нових підходів до організації навчання іноземних громадян перебуває у центрі уваги багатьох дослідників. Так, Т. Шмоніна виокремлює найбільш значущі характеристики нинішніх студентів: «інформаційно-технологічна обізнаність і залежність, толерантність до реклами, багатоканальність сприйняття інформації, гнучкість і адаптивність, образність мислення, інтровертність та аутизація, важливість реакції суспільства» [5, с.53]. Погоджуючись із дослідницею, вважаємо, що врахування окреслених рис при доборі технологій навчання, зокрема мови як іноземної, уможливує формування мотиваційного базису для набуття комунікативної компетенції.

Найбільш продуктивним для оволодіння мовою в процесі мовлення є комунікативно-діяльнісний підхід, що об'єднує в одне ціле мовний і мовленнєвий матеріал курсу української мови як іноземної. Знання з мови для студентів негуманітарних спеціальностей є інструментом здобуття фахової освіти, а мовленнєва діяльність – засобом реалізації комунікативних потреб. Забезпечення особистісно орієнтованого навчання, взаємодії між викладачем і студентами, а також студентів між собою, є обов'язковим підходом при організації групових занять, що спонукає здобувачів освіти до інтерактивного мовлення, розвиває вміння командної роботи, комунікабельність. У сучасному освітньому просторі реалізація зазначених підходів можлива лише за умови трансформації традиційної для вітчизняної освіти форми проведення занять, створення певної емоційно-психологічної атмосфери, ставлення до студента як до цікавого співрозмовника й неповторної особистості. Оптимістична атмосфера взаємоповаги, тактовності, доброзичливості, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, довіри, уваги до неординарного мислення – умова формування й розвитку інтелектуальних і мовленнєвих здібностей особистості. Отже, головне завдання викладача – створення максимально сприятливих умов для самореалізації, самовираження кожного студента через мову; позитивне мотивування навчальної діяльності через почуття, емоції, що виражаються в мовленні, міміці, жестах тощо.

Констатуємо, що звернення до нових педагогічних технологій уможливорює виконання означених умов, активізує творчий потенціал студентів, а відмова від стандартизації проведення занять, нетрадиційні форми навчальної діяльності з залученням емоційної сфери кожного учасника освітнього процесу мотивують їхню роботу, додають творчих елементів до кожного заняття.

Сучасні освітні технології в навчанні іноземних студентів гуманітарних спеціальностей докладно проаналізовано Г. Швець [4]. До ігрових технологій навчання української мови як іноземної зверталися у своїх дослідженнях Н. Василенко [2], О. Палінська [3] та ін.

Окреслимо деякі технології, що використовуються нами у навчально-виховному процесі навчально-наукового центру з підготовки іноземних громадян Полтавського державного медичного університету.

Навчальні екскурсії – одна з найпоширеніших лінгводидактичних технологій у практиці мовної підготовки іноземних громадян на пропедевтичному етапі навчання, яка не лише сприяє адаптації іноземців до соціокультурного простору України, а й уможливорює розвиток мовленнєвих навичок, мотивує до спілкування. До описаної раніше системи екскурсій [1] ми додали:

- квест-екскурсії містом, наприклад, кожному студенту видається фото об'єкта, який потрібно знайти, опис (служує розширенню лексичного запасу) й інструкція (запитати адресу у перехожих чи знайти локацію без допомоги GPS);

- «сезонні квести», наприклад, у жовтні – купити парасольку, у грудні – знайти спеції для приготування різдвяного печива тощо;

- квести-прогулянки, наприклад, "Поясни другу, де ти зараз" без допомоги інтернету та рідної мови (рахувати кроки від університету, вивчати назви зупинок громадського транспорту та інформацію, чому саме так вони називаються).

Зауважимо, що ідеї до частини названих квестів запропонували студенти, які під враженням від традиційної ознайомчої екскурсії центром Полтави зацікавилися історичними й культурними пам'ятками міста. Звісно, проведення таких квестів

потребує значної підготовки, проте така форма роботи значно ефективніша за традиційне заняття з переглядом презентації. За результатами квестів проводиться обговорення, пропонується написання розповіді про свої враження, що забезпечує вербалізацію досвіду, отриманого під час проведення квестів.

Проектна технологія застосовується як для командної роботи, так і для індивідуальних завдань: створення колажу, презентації, міні-фільму. Наприклад, вивчаючи дієслова руху, кожний студент протягом тижня знімає відео по 10-30 секунд до теми "Рух транспорту в місті", потім відео монтується, переглядається й обговорюється всією групою. Під час вивчення тематичного блоку про видатних письменників, діячів науки і культури доцільним вважаємо не лише відвідування музеїв, а й проведення конкурсів, наприклад, «Найоригінальніше фото до дня народження письменника». Зазвичай студенти працюють у парах, знаходять у місті пам'ятник письменника, обговорюють оригінальну ідею для фотографії, а на занятті презентують у групі, пояснюючи, чому саме таким фото відзначили день народження. Найоригінальніші фото створюють студенти, які познайомилися не лише з біографією визначної особистості, а й з її внеском у розвиток української літератури.

Потребує теоретичного обґрунтування й методичного супроводу нова, на наш погляд актуальна, форма роботи – створення іноземними студентами контенту для соціальних мереж. Студенти (за участі викладача) створюють спеціальну сторінку групи і «дивують» підписників цікавими матеріалами про життя і навчання, додаючи дописи без використання Google-перекладача.

Зазначені технології підтримують відчуття командного духу, дають можливість кожному студенту розкрити власний потенціал і повірити у свої сили на важкому шляху опанування нерідної мови.

Беззаперечно, що вивчення мови із задоволенням приносить кращі результати. А відчуття прогресу, здебільшого, зумовлено тим, як складаються стосунки студентів з іншими людьми, зокрема носіями мови. Системне

застосування новітніх технологій навчання уможлиблює формування комунікативної компетенції та реалізацію здібностей студентів через мовленнєву діяльність.

Література

1. Богиня Л. Деякі аспекти соціально-культурної адаптації іноземних студентів у процесі вивчення української мови. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. Львів, 2008. Вип. 3. С. 111–116.
2. Василенко Н.В. Рольові ігри у процесі навчання іноземних студентів української мови. *Актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні: III Міжнар. Наук.-метод.конф., 18-20 травня 2016р.* Тернопіль: Тернопільський національний університет імені Івана Пулюя, 2016. С.180–182.
3. Палінська О. Використання ігор на заняттях з української мови як іноземної. *Українська мова у світі: зб. матеріалів II Міжнар. Наук.-практ. Конф., 8-9 листопада 2012 р.* Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. С. 185–191.
4. Швець Г.Д. Теорія і практика навчання української мови іноземних студентів гуманітарних спеціальностей: монографія. Київ: Фенікс, 2019. 529 с.
5. Шмоніна Т. А. Вплив інформаційних технологій на навчальні характеристики сучасної молоді. *Інноваційна педагогіка. Науковий журнал.* Одеса, 2018. Вип.7, т.1. С. 52–55.